

مسئولیت متن و شکل بدوش نویسنده مضمون میباشد، عقیده نویسنده لزوماً نظر افغان جرمن آنلاين نمی باشد

۲۰۱۸/۰۵/۱۴

عزیز الله کهگدای

به سلسله معرفی شخصیت ها

محمد نوروز

بروز اول حمل ۱۲۷۵ش، در خانواده خدا جوو بافضیلت مرحوم محمد عباس خان باشنده سرشناس کلنگار لوگر، طفلی پا به عرصه وجود گذاشت که به احترام روز اول سال شمسی اسمش را «محمد نوروز» گذاشتند. در ۷ سالگی سایه پدر از سرش رفت و تربیت یگانه فرزند، بدوش مادر ماند. او در محیط آنروز علم و ادب پرورش یافته و در یکی از ادارات آن ولایت شامل وظیفه شد. بعد از مدتی نظر به استعداد ذاتی، لیاقت و پشت کارش، در عصر امانی، از مقربان دربار و منشی دارالتحریر گردید و بسال ۱۲۹۷ش، همانجا داخل وظیفه رسمی شد.

محمد نوروز خان
رئیس شورای ملی

محمد نوروز خان
سفیر افغانستان در تهران

محمد نوروز خان وزیر مالی

محمد نوروز خان سرمنشی
حضور رئیس انجمن ادبی

اعلیحضرت غازی امان الله وی را یک شخص فعال و با استعداد یافت و در ۱۳۰۳ش سرپرستی و مدیریت منطقه جشن را بوی تفویض نمود، دبیری نگذشت، شاه امان الله در ۱۳۰۶ش، ریاست اعمار قصر باشکوه و تاریخی دارالامان و شهر جدید را به وی سپرد (قصر دارالامان بفاصله ۸ کیلومتر در جنوب غرب کابل در حوضه چهاردهی کابل که قبلاً به «افشارتپه» یاد میشد در ۱۳۰۴ش آبادانی قصر تحت نظر مهندس آلمانی «والتر هارتن» با یک تعداد مهندسان جرمنی آغاز و در ۱۳۰۶ش با ۱۵۰ اتاقهای خورد و بزرگ اعمار گردید که تقریباً تمام دواير حکومتی امانی در آن کار می کردند. بالاخره در ۱۳۶۸ش در کودتای ناکام شهنوازتنی وزیر دفاع سابق صدمه دید و در جنگ های گلبدین حکمتیار و ملا ربانی به ویرانه تبدیل گشت)، نوروز خان در امور ساختمانی قصر، ترتیب و تنظیم موزیم کابل نیز سهم فعال گرفت که مورد توجه شاه واقع شد و از حضور اعلیحضرت امان الله، نشان خدمت را دریافت کرد.

بعد از وصول استقلال، در سیمای افغانستان، چهره های ادب و هنر ظهور کرد و همزمان بایک عده از نویسندگان و دانشمندان آن زمان مانند مرحومان: مولوی عبدالرؤف، برهان الدین کشکی، خوگیانی، حبیبی، سلجوقی، محی الدین انیس و غیره که هر یک صاحب امتیاز جریده یا مجله بی بودند، محمد نوروز خان نیز امتیاز جریده «نوروز» را بدست آورد که نخستین شماره آن بروز اول اسد ۱۳۰۷ش در گرما گرم دوره سوم امانی به مدیریت محمد نوروز، نگارندگی میرزا میر غلام از اداره آن در گذر سردار جان خان در مطبعه رفیق، به نشر رسید که با مقالات سیاسی، دینی، علمی، اجتماعی و اخبار داخلی و خارجی نشر و دست بدست میگشت.

محمد نوروز خان در موقع شورش سقوی ۱۳۰۸ش، بمقصد نجات کشور به معیت محمد نادر خان، زلمی خان، فیض محمد خان با پدرش نواب خان و غیره بزرگان در سمت جنوبی، شامل خدمت گردید و در آنجا به روز ۱۶ اسد ۱۳۰۸ش نخستین شماره اخبار «اصلاح» را تحت نظر محمد نوروز خان بنگارندگی نصرالله خان لوگری به نشر رسانید (اولین شماره آن در جاجی نشر شد که با مقالات و مضامین محمد یعقوب خان «سابق والی کابل» و محمد نوروز خان

د پانو شمیره: له ۱ تر ۳

افغان جرمن آنلاين په درنښت تاسو همکارۍ ته رابولي. په دغه پته له مور سره اړیکه ټينگه کړئ maqalat@afghan-german.de

یادونه: دلیکنی د لیکنیزې بڼې پازوالي د لیکوال په غاړه ده، هیله من یو خپله لیکنه له رایرلو مخکې په خیر و لولئ

انتشار می یافت گرچه سرلوحه آن بنام نصرالله بود ولی این اسم مستعار از کلمات معروف نصرمن الله و فتح قریب انتخاب شده بود). در زمان جلوس اعلیحضرت محمد نادرشاه در آن موقع که مملکت خیلی به خدمات و مساعی اولاد صادق خود محتاج بود محمد نوروزخان به پاس خدماتش در ۱۳۰۸ش بمقام سرمنشی حضور مقرر گردید و به تنظیم و تشکیلات دارالتحریر شاهی مساعی و مجهودات زیادی بکار برد و در آن موقع حساس باعزم و اراده، فعالیت‌های خسته ناپذیر اجرای وظیفه نمود و حافظ نور محمد کهگدای مدیرشعبه اول دارالتحریرشاهی یکی از همکاران صادق و فعال شان بود. این پست تا عصر محمد ظاهرشاه دوام کرد، در عین زمان ریاست افتخاری انجمن ادبی کابل را برای ۹ سال نگهداشت.

در ۱۳۱۵ش، راستی، عدالت پسندی و پشتکار او را بمقام وزیر عدلیه رسانید. بعد بحیث سفیرکبیر افغانستان در تهران تعیین شد و از طرف شاه ایران برایش نشان خدمت اعطاء گردید. در بازگشت به مقام وزارت داخله رسید که تهداب گذاری مسلخ کابل از فعالیت های او بشمار میرود. موصوف در ۱۳۲۹ش برای یکدوره بحیث وزیرمختار و نماینده افغانستان در ماسکو و سویدن نیز اجرای وظیفه نموده است. هنگامیکه در ۱۳۲۸ش به حیث وزیرمالیه بود منجمله بهبودی روزافزونی در امور بودجوی مملکت وارد نمود و به اخذ نشان سردار اعلی موفق شد، موصوف در سفر های اعلیحضرت محمد ظاهرشاه به اروپا و شرق میانه، همیشه همراکب شاه بود. در ۱۳۲۹ش محمد نوروزخان بازم نظر به حسن وظیفه و صداقت باز به حیث وزیرمالیه مقرر شد که جمع آوری مالیه از سیستم مالی در تمام سطوح نظارت می کرد. کذا منجمله دیگر فعالیت ها در ۱۳۳۲ش تهداب گزاری سیلوی مرکزی نیز حساب میشود. ۱۳۵۳ش چندی بحیث سفیر در جده اجرای وظیفه نمود. بعداً در ۱۳۳۴ش نماینده اهالی لوگر در شورای ملی گردید.

منزل آبیایی شان در کلنگار لوگر

منزل شان در ده افغانان کابل معروف به حوض مرغابی ها

نوروز خان سفیرکبیر افغانستان در اتحادشوروی

نوروزخان سفیرکبیر افغانستان در اتحادشوروی در زمان صدارت محمد داؤد در ۱۳۳۴ش بحیث رئیس شورای ملی تعیین گردید و سنگ تهداب عمارت جدید شورای ملی افغانستان را در سرک دارالامان گذاشت و در عین زمان ریاست انجمن دوستی افغان و هند را نیز عهده دار بود، بنابر دعوت نهر و صدراعظم هند به آنکشور سفر نمود و در آنجا به اخذ نشان دوستی افغان و هند موفق گردید. در وقتیکه ریاست دوره دهم شورای ملی را عهده دار بود، نظربه دعوت رئیس شورای ملی آلمان فدرال عازم آن کشور شد. بالاخره بعد از ۴۸ سال خدمت در پست های حساس و مهم دولتی در ۱۳۴۵ش نظربه علالت مزاج از وظیفه کناره گرفت. اصلاحات و فعلیت های که محمد نوروزخان در دوره ماموریت‌های طولی مدت خود در ادارات کشور انجام داد، بعداً سرمشق خوبی برای دیگران شد، مرحومی یک اداره چی موفق و مبتکر بود. این مرد محبوب و متواضع و وظیفه شناس پاکنس در ۱۳ حمل ۱۳۴۷ش در سن ۷۲ سالگی چشم از جهان پوشیده و برحمت حق پیوست، روحش شاد و روانش پاک باد. مرحوم شایق جمال مرثیه ذیل را سرود و در روزنامه انیس نشر گردید:

که بود صاحب اوصاف نزد پیر و جوان
 وطن پرست و دیانت شعار و باوجدان
 به مرتبه های بلند و به پاکی و ایمان
 گرفته جاه ز محبت به قلب خرد و کلان
 که عمر می گذرد از نظر چو آب روان
 ندای ارجعی از خالق زمین و زمان

رسید ضایعه بس بزرگ در کشور
 که سال ها نتواند زمانه اش جبران

هزار حیف که رفت از نظر نکو مردی
 ستوده نام شریفش «محمد نوروز»
 تمام عمر نمود به خاک خود خدمت
 نبود منکر اخلاق او کسی به وطن
 خوش آنکه یاد بنام نکو شود همه جا
 چو سال عمر به هفتادو دو رسید، شنید

منزل مرحوم نوروز خان در گذرتاریخی ده افغانان کابل موقیعت داشت که بالای «حوض مرغابی ها» معروف اعمار شده بود. «جوی شیر» جوی معروفی که از دریای کابل جدا شده بعد از عبور از درمسال هندوها درنخاس،

منازل شازده عبدالعزيز ونائب سالار محمدغوث خان و شمال گذراندرایی، در ده افغانان تشکیل حوض را میداد ، که محل تجمع مردم گرد ونواحی ، مسافرین شمالی و دست فروشان توت و میوه های فصلی بوده واز آب پاک و صاف آن استفاده میکردند و در ماه مبارک رمضان جوش و خروش مردم زیاد می بود . لازم بیادآوریست که محله بزرگ ده افغانان کابل که اکنون جاده محمد جان بعد از تخریب آن در سال ۱۳۴۶ش ساخته شده است ، در این گذر قدیمی منزل امان الله خان نیز در ده غوچک ده افغانان بود که بعداً به خسر شان محمود طرزی داده شد ، هم چنین محمدنادرشاه قبل از پادشاهی در بازگشت از هند در همین گذر زندگی میکرد . یک تعداد از وزراء وقت ، مامورین ، نویسندگان ، شعراء ، دکتوران حاذق و غیره اشخاص سرشناس نیز در همین گذر سکونت داشتند . بابت کتاب بایرنامه خود در باره این گذرتاریخی ذکر کرده است . مرحوم محمد نوروزخان دوبار ازدواج نموده است که ثمره شان ۱۳ پسر و ۵ دختر اند ، همه تحصیل کرده و صاحبان مشاغل خوب و آبرومند بودند منجمله ، جنرال محمد یحی نوروز پسر ارشد شان تحصیلات خود را در لیسه عالی استقلال ، پوهنزی حربی و تحصیلات عالی را در انگلستان و امریکا بدرجه عالی بپایان رساند. او خدمات بزرگی را در اردوی وطن کرده است . و در کودتای لاثورمحبوس زندان پلچرخ میگردید و در حکومت تنظیم های جهادی رها و به پاکستان هجرت نموده و سپس به امریکا مقیم گردید. محمد رحیم نوروز پیلوت و رزیده داریانا افغان هوایی شرکت که تحصیلات خود را در انگلستان بدرجه عالی رسانیده است. او در ۱۳۳۵ش طیاره بوینگ بزرگ آریانا را که از امریکا خریداری شده بود موفقانه به افغانستان رسانید .

From right to left – Mohammad Rahim, Amena, Yahiya, Mohammad Nowrouz, Mohammad Hussain, Mohammad Omar (Mr. Nowrouz's nephew) in Geneva

مرحوم نوروز خان قبل از سفر به سفارت در تهران با اولاد های خود

« پایان »